Poczta opłacona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. 220. Wilno, dnia 23 stycznia 1929 roku.

Treść numeru:

-----oooO§Oooo-----

§

II.ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Ż y c i e g o s p o d a r c z e L i t w y .

W dniu 17 b.m. prezes Izby Handlowo-Przemysłowej inż.Dobkiewicz przyjął przedstawicieli prasy, którym udzielił informacyj o życiu gospodarczem Litwy. Oświadczył on mianowicie, co następuje:

W życiu ekonomicznem krajów dzisiaj zachodzą bardzo doniosłe zmiany. Przedewszystkiem rolnictwo obecnie nie może zapewnić krajowi dobrobytu finansowego. Zostaje ono usuwane na dalszy plan wobec znaczenia handlu i przemysłu. Kraje rolnicze dzisiaj powoli stają się niewolnikami krajów uprzemysłowionych i handlowych. Pozatem produkcja zbożowa zwłaszcza mniejszych państw nie może wytrzymać konkurencji na rynku międzynarodowym i dlatego zaczęto uprawiać nowe rodzaje wytwórczości rolnej, chów bydła i nierogacizny, ogrodnictwo oraz gospodarkę mleczną. Jeżeli jako przykład kraju rolniczego weźmiemy Danję, która powinna służyć za wzór Litwie, to zobaczymy, że w Danji na 3 milj.800 tys. ludności rolnictwem zajmuje się tylko 1.100.000 ludności, to znaczy mniej niż jedna trzecia całego zaludnienia, przemysłem zajmuje się 900.000 ludności, pozostała ludność - handlem.

Widzimy więc, że Danja, jakkolwiek jest krajem wybitnie rolniczym, ma bardzo wysoko rozwinięty handel. Należałoby przytem podkreślić, iż rozwój rolnictwa w Danji jest ściśle związany z jej przemysłem i handlem, które zapewniają produktom rolnym bliski i dogodny rynek wewnętrzny.

Jeżeli się przyjrzymy sytuacji gospodarczej Litwy, to zobaczymy, że u nas się przedstawia ona dosyć smutno.

W Litwie rolnictwem zajmuje się 85 % ludności, od 6 do 8 % ludności - przemysłem, reszta - handlem.

Litwa zajmuje bardzo korzystne położenie geograficzne.Jest ona pomostem między Wschodem i Zachodem. Przez nią płyną i idą najważniejsze drogi handlowe.

Przed wojną np. koleje Litwy, jakkolwiek budowane w celach strategicznych, dawały 6 milj.rubli dochodu rocznie, pokrywając przytem wydatki amortyzacji - dzisiaj koleje Litwy ledwie mogą się opłacać, a czasami przynoszą deficyt.

Przed Litwą więc stoją wyraźne zadania: wytworzyć swój przemysł krajowy, by zatrudnić nadwyżkę ludności, żyjącej z rolnictwa oraz stworzyć rynek wewnętrzny dla produkcji rolnej kraju. Pozatem Litwa powinna dążyć do rozbudowy swego handlu, aby wykorzystać dogodne położenie geograficzne. Przytem należy podkreślić, że rozwój przemysłu i handlu Litwy leży w interesach zarówno kupców i przemysłowców, jak i rolników, gdyż ci ostatni uzyskają wtedy dogodny rynek zbytu swych produktów. Dzisiaj sytuacja przemysłu krajowego jest bardzo ciężka. Litwa produkuje artykuły o jakości nie gorszej, a często znacznie lepszej, niż to, co otrzymujemy z zagranicy, jednak dotąd z uznaniem nasz przemysł krajowy się nie spotkał. Przyczyna tego jest bardzo prosta, szerokie warstwy ludności litewskiej żywi przekonanie, że zagraniczne wyroby są znacznie lepsze, niż krajowe. Faktycznie jednak to Wschód pochłaniał i pochłania najgorsze wyroby Zachodu, - można rzec - wyroby brakowe. Naturalnie towar o niskiej jakości może być sprzedawany bardzo tanio, taniej niż nasze wyroby krajowe, i to właśnie jest drugim powodem niepowodzenia naszego przemysłu. Pozatem zagranica dba o swój eksport. Fabrykanci zagraniczni otrzymują znaczne ulgi finansowe od państwa i to im pozwala dostarczać na rynek zagraniczny towary po niższej cenie, niż na rynek wewnętrzny.

Słynna np. czeska fabryka obuwia "Batia" rozwija się nadzwyczajnie pomyślnie, z rozmachem iście amerykańskim. Wystarczy powiedzieć, że produkuje ona 70.000 par obuwia dziennie, czyli możli-

[illegible]

W dniu 17 b.m., [illegible]

[illegible]

wie tyle, ile nasze fabryki rocznie. Trzeba jednak pamiętać, że fabryka "Batia" ma bardzo poważne przywileje: bank państwowy udziela jej bezpłatnego i dogodnego kredytu, za korzystanie z kolei fabryka płaci bodaj tylko 25 % normalnej taryfy, pozatem cały obrót finansowy z eksportu obuwia zagranicą wolny jest od podatku dochodowego na rzecz państwa. Handel Litwy stoi na niskim poziomie. Litwa nie posiada dobrych informacyj o handlu i przemyśle zagranicznym. Placówki konsularne Litwy pracują bardzo miernie. Poza spełnianiem zwyczajnych formalności paszportowych i innych, konsulowie Litwy ~~praxx~~ ~~cująxbardzoxmiernie~~ niewiele mogą zdziałać dla Litwy, tymczasem służba konsularna innych państw jest doskonale zorganizowana i np. Danja ma znacznie obszerniejsze i bardziej świeże i pewniejsze wiadomości o sytuacji ekonomicznej Litwy, niż sama Litwa.

Litwa również dąży do zbierania ścisłych informacyj o swym przemyśle i handlu. Niedawno Izba Handlowo-Przemysłowa rozesłała do kupców i przemysłowców litewskich ankiety z prośbą o pewne informacje. Na 5.000 ankiet otrzymano odpowiedzi tylko 40 i to tego rodzaju informacje, których się nawet ogłaszać nie opłacało. Z tego widać, jak nieufni są nasi kupcy i przemysłowcy nawet wobec swej własnej organizacji i jak trudno będzie zorganizować nasz handel i przemysł na zdrowszych zasadach wzajemnego porozumienia i współdziałania.

Nasza gospodarka mleczna, chociaż ostatniemi czasy rozwija się dość pomyślnie, w porównaniu z sąsiadami na północy również przedstawia się niezbyt pocieszająco. Estonja np. ma roli uprawnej o jedną trzecią mniej, niż Litwa, krów również mniej,. tymczasem rocznie eksportuje 3 i pół tysiące kilogramów masła. Łotwa wywozi rocznie nawet 15.000 kg. masła.

Mając na względzie żywotną potrzebę tworzenia własnego krajowego handlu i przemysłu, Izba zamierza zorganizować tydzień propagandy tych gałęzi pracy w Litwie. Propaganda ma być zorganizowana w podobny sposób, jak w Polsce i Łotwie.

Należy zwrócić baczną uwagę na pozycje importu, które możnaby było zmniejszyć na korzyść naszego przemysłu krajowego. Litwa np. corocznie importuje cukru na sumę 16 milj.lt. Jeżeli zważymy, że sąsiedzi nasi, Szwedzi, Niemcy, Polacy, produkują cukier, to i Litwa musi mieć odpowiednie warunki geograficzne, by rozwinąć krajowy przemysł cukrowniczy, zwłaszcza Litwa południowa. Wypadałoby więc propagować u nas tę gałąź przemysłu. Dalej - Litwa wwozi corocznie owoców za 2 milj.lt. Importu tego zamknąć nie można. Wypadałoby może jednak zastosować w Litwie system niemiecki, t.z. w sezonie owoców krajowych zwiększyć cło na owoce zagraniczne. Jednocześnie zalecałoby się dążyć do podniesienia wytwórczości naszych sadów i ogrodów. Następnie Litwa wwozi rocznie sztucznych nawozów na sumę 10 milj.lt. Istnieje u nas coprawda jedna fabryka sztucznych nawozów, byt jej jednak jest raczej wegetacją. Należałoby więc i w tej dziedzinie wytwórczości krajowej wykazać większą aktywność. Pozatem Litwa corocznie importuje wyroby kosmetyczne na sumę przeszło 1 milj.lt. Tę pozycję stosunkowo bardzo łatwo udałoby się zredukować do minimum, gdyż kraj nasz posiada sporą ilość fabryk kosmetyki. Nie są one tylko często odpowiednio urządzone i nie produkują wyrobów o dostatecznie wysokiej wartości.

Również łatwo Litwa mogłaby się uwalnić od importu obuwia, za które rocznie wypływa zagranicę przeszło miljon litów. Wypadałoby i tutaj tylko ulepszyć naszą produkcję krajową.

W dalszym ciągu pozycji importu, poważne miejsce zajmuje wwóz wyrobów wełnianych na sumę przeszło 13 milj.lt. Litwa posiada fabryki tkackie, których wyroby są często bardzo dobrej jakości, jednak ta gałąź przemysłu naszego dotąd się nie spotkała z należytem uznaniem i zrozumieniem społeczeństwa.

Oprócz tego na wwóz obuwia gumowego wydaje się rocznie 5 milj.lt. I w tej dziedzinie otwiera się przed Litwą pole pracy. Jeżeli bowiem fabryki kaloszy i obuwia gumowego opłacają się w Rydze i Rosji, to tak samo mogłyby się opłacić i u nas. Jest to tylko

kwestja kalkulacji. Litwa wreszcie importuje meble na sumę 1,2 milj. lt. oraz szkło do okien na sumę 2,5 milj.lt . Tymczasem oba powyższe wyroby są również produkowane w kraju, należałoby tylko krajowe fabryki ulepszyć.

Z powyższego przeglądu importu wyraźnie widać, że przemysł krajowy ma zapewniony wewnętrzny rynek zbytu. Należałoby tylko wziąć się do pracy. Mówiąc jednak o rozbudowie przemysłu krajowego, należy podkreślić, iż przemysł ten musi być oparty na dobrych zasadach, powinien rzucać narynek wewnętrzny dobre, sumiennie wykonane wyroby, gdyż tylko wtedy uda mu się zyskać uznanie i pokonać konkurencję zagranicy.

Należy również mieć na względzie tę okoliczność, że rozbudowa krajowego przemysłu i handlu w znacznej mierze zlikwiduje sprawę emigracji, która corocznie przyprawia Litwę o miljonowe straty. Co roku z Litwy musi emigrować połowa całkowitego przyrostu ludności, t.zn. około 16 tys.ludzi. Ludzie ci przytem - to najzdrowsza i najbardziej enrgiczną przedsiębiorcza część siły wytwórczej kraju. Wieś jest przeludnioną, natomiast miasta Litwy mogą jeszcze wiele tysięcy ludzi pomieścić, należałoby je tylko uprzemysłowić i podnieść ich handel.-

Z m n i e j s z e n i e s t o p y p r o c e n t o w e j w B a n k u L i t e w s k i m . Ostatniemi czasy wobec polepszenia sytuacji na rynku kredytu Bank Litewski od 20-go stycznia zmniejszył procent o ½ - 1 % zależnie od rodzaju i celu kredytu.-

I m p o r t l i t e w s k i w c i ą g u o s t a t n i c h d z i e s i ę c i u m i e s i ę c y r o k u u b i e g ł e g o . W ciągu ostatnich dziesięciu miesięcy r.ub. wwieziono do Litwy rozmaitych towarów na sumę około 253 milj.lt. Większość wwiezionych towarów stanowią gotowe fabrykaty na sumę 134 milj.lt. Drugie miejsce zajmują surowce i półfabrykaty na sumę 71,5 milj.lt., trzecie - artykuły spożywcze na sumę 47 milj.lt. Pierwsze miejsce w imporcie Litwy zajmują Niemcy - 49,77 %, drugie - Anglja /8,93 %/, trzecie - Czechosłowacja /,5,77 %/. Eksport w tym samym czasie wyniósł ~~254xmilj~~ 254.992.000 lt. Na pierwszem miejscu stoją Niemcy /155 milj.lt.,: 58,63 %/, na drugiem - Anglja /46,5 milj.lt.,: 17,44 %/, na trzeciem - Łotwa /9,77 %/.-

B u d ż e t y K a s C h o r y c h . Do departamentu ochrony społecznej wpłynęły celem zatwierdzenia budżety wszystkich Kas Chorych na 1930 rok. Ogólna suma budżetów opiewa na 3.374.000 lt. Budżet Kasy kowieńskiej wyraża się sumą 2 milj.lt., szawelskiej - 501.000 lt., kowieńskiej kasy powiatowej - 223.000 lt., poniewieskiej - 120.000 lt., marjampolskiej - 148.000 lt., wyłkowyskiej - 167.000 lt. Celem pomocy położnicom rząd wyasygnował dla wszystkich kas 109.000 lt. Na pomoc lekarską przewidziana jest suma 2 milj.lt., t.j. 57 % ogólnego budżetu. Dla utrzymania aparatu administracyjnego wyznaczono 353.000 lt.-

W y d a t k i p a ń s t w a l i t e w s k i e g o w 1 9 3 0 r . Gabinet Ministrów przyjął w pierwszem czytaniu preliminarz wydatków na rok 1930. Wydatków przewidziano: na prezydenturę: 30.529 l., sejm: 487.062 lt., Gabinet Ministrów: 3.447.014 lt., Rada Stanu - 457.723 l. gubernatura kraju Kłajpedzkiego - 340.115 lt., Ministerstwo Spraw Wewnętrznych - 26.207.039 lt., Ministerstwo Oświaty - 37.416.710 lt., Ministerstwo Komunikacji - 58.630.284 lt., Ministerstwo Wojny - 48.756.000, Kontrolę Państwa - 1.262.396 lt.-

Szwecja [illegible]. Ilość [illegible] importuje [illegible] na sumę [illegible] mil. kr. [illegible] około [illegible] na sumę 2,8 milj. kr. Tymczasem [illegible] wyroby [illegible] produkowane w kraju [illegible] fabryki [illegible].

Z [illegible] importu wyrobów [illegible] [illegible] Szwecji, [illegible] jeden [illegible] [illegible] [illegible] warunki [illegible] [illegible] wyrobów [illegible] [illegible] [illegible].

Należy [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] od 30-go [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] kredytu.

Import [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na sumę około 258 milj. kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na sumę [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na sumę [illegible] milj. [illegible] [illegible] [illegible] 47 milj. kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - 41 [illegible] %, [illegible] - Anglia 26,90 %, [illegible] [illegible] / 5,77 % /. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 354.542.000 kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /135 milj. [illegible] 38,65 % /, na drugiem - Anglia /45,5 milj. kr. = 12,84 % /, na [illegible] - [illegible] /9,77 %/.-

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na 1950 rok. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na 3.[illegible] kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] milj. kr. [illegible] - 803.[illegible] kr. [illegible] [illegible] [illegible] kr. [illegible] [illegible] - [illegible] kr. [illegible] [illegible] [illegible] - 197.000 kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 104.[illegible] kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 milj. kr. [illegible] [illegible] budżetu. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 383.000 kr.-

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na rok 1950. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30.[illegible] kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - 340.110 kr. [illegible] [illegible] - 36.[illegible] kr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - 3[illegible] kr. [illegible] [illegible] [illegible] - 1.262.[illegible] kr.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"K o e n i g b e r g e r A l l g e m e i n e Z e i t u n g" o d z i a ł a l n o ś c i l i t e w s k i e j i r r e d e n t y .

"Koenigsberger Allgemeine Zeitung" w numerze z dnia 16 stycznia 1930 r. zamieszcza artykuł w sprawie litewskiej irredenty w Prusach Wschodnich. W artykule tym m.inn. czytamy:

W styczniu 1923 roku powstańcy litewscy wypędzili z Kłajpedy Francuzów, którzy chcieli kraj ten oddać Polakom. W 1924 roku między Konferencją Ambasadorów a Litwą została zawarta konwencja kłajpedzka, która przyłączyła Kłajpedę do Litwy, zostawiając jej w pewnych dziedzinach prawa ekonomiczne. Z powodu interpretacji tej konwencji powstał ostry konflikt między rządem centralnym Litwy a mieszkańcami kraju Kłajpedzkiego. Zarzucano, iż gubernator wykazuje zamało zrozumienia i rozumowania Kłajpedczyków i prowadzi nierozsądną, ostrą politykę litwinizowania względem mieszkańców-Niemców, podczas gdy Kowno mogłoby z łatwością wykorzystać dla dobra państwa litewskiego kulturalne i gospodarcze siły kraju Kłajpedzkiego. W rzeczywistości jednak w praktyce rzecz się ma przeciwnie.

Następnie, jeżeli się obecnie próbuje i w Prusach Wschodnich, gdzie dotychczas nie znano różnicy między litewskiem a niemieckiem pochodzeniem mieszkańców, stworzyć ruch irredenty litewski na wzór polskiego, Kowno zapatruje się na to z pewną przychylnością. Jeden z polityków litewskich na pewnem zebraniu studentów wskazał na odzyskanie granic etnograficznych i jako granicę na zachodzie wymienił linję Dejmy. Mieszkańcy Prus Wschodnich ze zdziwieniem i nieprzychylnością powinni się na to zapatrywać, gdyż wskazuje to na pewne obcowanie sfer polskich i litewskich. Podczas wyborów do sejmiku pruskiego w 1925 roku poraz pierwszy wystąpiła ze swym spisem litewska partja ludowa. Na spisie tym figurowało 14 polskich nazwisk z okręgu Alenstein. Owczesny litewski komitet wyborczy do wszystkich, którzy nosili litewskie nazwiska, wysyłał odezwę, w której zachęcał publicznie rzekomo do popierania spisów niemieckich a tajnie - do prowadzenia pracy "dla świętego celu". "Wybory są tajne, to też każdy Litwin pruski powinien niewidocznie dla innych postawić krzyżyk przy liście litewskiej partji ludowej". Wszelako lista ta otrzymała ogółem tylko 1.069 głosów.

Po czterech latach podczas wyborów w 1929 r., znalazła się "partja ludowa Litwinów pruskich", która wydała odezwę, pełną oszczerstw, że obecnie Niemcy Litwinów pruskich "bardziej niż kiedykolwiek uważają za niewolników, obcokrajowców i ludzi niższej kategorji, z którymi nie chcą być równi". Partja ta podczas wyborów otrzymała 1.908 głosów.

Za plecami "partji ludowej Litwinów pruskich" stoi "zjednoczenie Litwinów niemieckich", które od 1-go grudnia wydaje pismo p.t."Musu Balsas - pismo litewskiej mniejszości w Prusach Wschodnich". Kto uważnie obserwuje działalność "Zjednoczenia", ten powinien przyjść do wniosku, że chodzi tu nie o rozszerzanie kultury litewskiej, że nie jest to ruch powstały w dzielnicach Litwinów pruskich, lecz że pod hasłami kulturalnemi ukrywają się tu siły, których należy szukać poza granicą Prus Wschodnich i które dążą do wywołania ruchu irredenty litewskiej, na wzór polski, celem podziału i zniszczenia Prus Wschodnich.

Wszyscy więc, komu chodzi o dobre współżycie i obcowanie Niemców z Litwinami, powinni odsunąć się od ludowej partji Litwinów pruskich i Zjednoczenia Litwinów niemieckich .-